



# De garage als aanjager

**Rijnboutt maakte van The Garage een verrassend en open gebouw, stevig verankerd in zijn omgeving.**

In opdracht van Bouwinvest transformeerde Rijnboutt het voormalige Citroën Noordgebouw (1962) tot multifunctionele werk- en verblijfsomgeving The Garage. De voormalige onderhoudsgarage is evenals het Zuidgebouw

(1931) en het Olympisch Stadion (1928) ontworpen door architect Jan Wils als deel van een stedenbouwkundig ensemble dat de entree vormt naar Plan Zuid van Berlage. Bouwinvest kocht de gebouwen als aanjagers voor

de opwaardering van het Olympisch Kwartier, een ontwikkeling die al was gestart met de transformatie van het Olympisch Stadion. Met de transformatie van de Citroëngarages (het Citroën Zuidgebouw is inmiddels door Bierman Henket architecten verbouwd met een vergelijkbaar programma en hernoemd als Move) is de volgende stap in deze revitalisering gezet. Beide projecten vormen een prachtig voorbeeld van de manier waarop gebouwen verbinding kunnen maken met hun omgeving, om zo de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren.

FOTO BOVEN

**Rijnboutt activeerde de hellingbaan als verbindend element. Het maatwerkmeubilair is gemaakt door Van der Plas Meubel en Projekt.**

FOTO ONDER

**The Garage, met links het Olympisch Stadion.**



FOTO BOVEN

**De hoofdingang aan het Stadionplein. Twee witte zuilen met daarop de namen van de huurders verwijzen naar de benzinepompen die hier ooit stonden.**

FOTO ONDER

**Rijnboutt liet bij de hoofdingang de oorspronkelijke garagedeuren hangen.**

## Verbinding

Een belangrijke opgave bij de transformatie van het Noordgebouw lag dan ook in het versterken van de relatie met de ruimtelijke context. Joost Verheus, projectleider bij Rijnboutt: "Het gebouw had een hoofdentree in de oostgevel, aan de straatkant. Voor een betere verbinding met de omgeving hebben we ook aan de zuidkant en de westkant entrees gemaakt. De extra toegangen in de westgevel worden op dit moment niet gebruikt, wellicht gaat dit in de toekomst nog gebeuren." Wils ontwierp de garage als een orthogonaal gebouw van drie verdiepingen, met souterrain en een parkeerdak met dakopbouw. Het alzijdige gebouw heeft rondom horizontale ramen en in de plint garagedeuren. De werkplaatsvloe-

ren grenzen aan de hellingbaan langs de zuid- en westgevel, die de entree verbindt met de verdiepingen en met de lift naar het parkeerdak. Verheus: "Het gebouw is een ode aan het modernisme. Het neutrale karakter maakt dat het -afgezien van de hellingbaan- ook als kantoor, restaurant of kledingmagazijn had kunnen fungeren. Dit was een voordeel bij de transformatie."

## Lichthoven

De belangrijkste ingrepen van Rijnboutt bestonden uit het openen van de plint en het maken van vides in het gebouw, om meer daglicht binnen te brengen. Verheus: "Deze twee lichthoven bevinden zich op de plek waar vroeger de werkmeesterkantoren en de magazijnen waren. De verdiepingen waren

Opdrachtgever **Bouwinvest**  
Architect **Rijnboutt**  
Ontwikkelaar **Peak Development BV**  
Constructeur **Van Rossum Raadgevende Ingenieurs**  
Ontwerpbureau daktuin **OKRA**  
Meubilair **Van der Plas Meubel en Projekt**  
Vloeren **M2 gietvloer**  
Wanden **Stamhuis**  
Plafonds **Stamhuis, HC KP (klimaatplafond) Verwol (buitenplafond)**  
Verlichting **Schoonderbeek**  
Constructeur **Van Rossum Raadgevende Ingenieurs**  
Installatieadviseur **Techniplan Adviseurs**  
Bouwfysica/brandveiligheid **LBP Sight**





vroeger georganiseerd rondom deze werkplaatsvoorzieningen, nu rondom de lichthoven waarmee daglicht in het hart van het gebouw wordt gebracht.” In het kader van de akoestiek zijn de glas overkapte lichthoven –die ook fungeren als retourkanaal voor de ventilatie van de kantoorverdiepingen– omsloten door nieuwe glaspuien. Tussen de lichthoven liggen het oorspronkelijke trappenhuis, de technische schachten, de liften en de toiletruimtes.

“We hebben bij de hoofdingang aan het Stadionplein de oorspronkelijke garagedeuren laten hangen. De vloertegels die in de entreehal zijn gebruikt, lopen door naar buiten.” Twee witte zuilen met daarop de bedrijfsnamen van de huurders vormen een verwijzing naar de benzinepompen die hier ooit stonden.

## Puien

Het Rijksmonument biedt nu onderdak aan een mix van kantoren en horeca. Op de begane grond bevinden zich het Europese hoofdkantoor van sportkledingmerk Under Armour en restaurant Neni. Verder hebben Deloitte Digital, Colliers (zie ook Pi 4-2019), Bacardi en Parcom Capital hun intrek in het gebouw genomen. De ruimtes van de bedrijven zijn door andere partijen ontworpen. Verheus: “Om te zorgen dat de plannen van de bedrijven in lijn bleven met het karakter van het gebouw, hebben ze richtlijnen gekregen voor de afbouw. We zijn met alle huurders bij Monumentenzorg langs geweest.” Om het utilitaire karakter van het gebouw zoveel mogelijk intact te laten, paste Rijnbout geen gesloten plafonds toe, maar liet technische voorzieningen in het zicht. Plafondeilanden zorgen voor absorptie. De prachtige glazen puien met minimale stalen kozijnprofielen zijn bewaard gebleven. “Aanvankelijk was het plan dat de puien vervangen

FOTO BOVEN

**De vorm van het trappenhuis diende als inspiratie voor het ontwerp van de ronde overlegruimtes. De chique afwerking met rvs-biesjes contrasteert met de ruwheid van het casco.**

FOTO ONDER

**Rijnbout maakte vides in het gebouw, om meer daglicht binnen te brengen.**





werden. Wij vonden dat zonde, de stalen ramen waren nog heel goed. Om vooraf te ervaren dat je ook een prettig binnenklimaat kan verkrijgen met

behoud van de oorspronkelijke puien, is The Bank als referentie gebruikt. Bij dit project hebben we de oude puien ook bewaard.”

## Voetbalwedstrijden

Aan de keuzes die Rijnboutt bij de transformatie maakte, ging uitgebreid architectuurhistorisch onderzoek vooraf. Om erachter te komen welke gevelbekleding het gebouw oorspronkelijk had, bekeek Verheus urenlang filmmateriaal van voetbalwedstrijden in het naastgelegen Olympisch Stadion. “Uiteindelijk vond ik een Polygoonverslag van de opening van de garage door Prins Bernhard in 1963, waarop te zien was dat er glastegels aan de voorgevel hadden gezeten. Die waren er later afgehaald en vervangen door golfplaten. Wat voor soort tegels het precies waren, kon ik niet onderscheiden. We vonden een offerte van Intercodam voor glastegels, maar ook dit vormde geen definitief bewijs. Totdat er ergens tussen het gesloopte materiaal een klein stukje witte tegel tevoorschijn kwam. Dat hebben we toen als uitgangspunt gebruikt voor de nieuwe gevelbekleding.” Uit

FOTO BOVEN  
De voormalige autoliftkooi werd bovenin de liftschacht vastgezet en is nu in gebruik als werkruimte.

FOTO ONDER  
Op het parkeerdak plaatste Rijnboutt een glazen paviljoen, waarin het kantoor van Parcom Capital is gevestigd. (Foto: Bram Vreugdenhil)





kleurhistorisch onderzoek bleek, dat er oorspronkelijk geen kleur in het gebouw heeft gezeten. “Alles was geschilderd in wit en grijs tinten. Het enige opvallende accent was het goudkleurige Citroënlogo aan de gevel.”

### Hellingbaan

De kenmerkende hellingbaan vormt nu de verbinding tussen de verdiepingvloeren en de publieke ruimte. Verheus: “De hellingbaan heeft tijdens het project lang buiten haakjes gestaan, maar wij hebben

FOTO BOVEN

**Het interieur van Parcom Capital is ontworpen door Fokkema & Partners Architecten.**

(Foto: Bram Vreugdenhil)

FOTO ONDER

**Het kantoor van Deloitte Digital is een ontwerp van DZAP.**

(Foto: Stijn Poelstra)



hem geactiveerd als verbindend element. Door middel van verschillende ontmoetingsplekken hebben we hier ruimte gecreëerd voor flexwerken, overleg en kennisdeling. Het maatwerkmeubilair op de hellingbaan is gemaakt door Van der Plas Meubel en Projekt. Op basis van weinig meer dan een paar handschetsen hebben we hier heel ambachtelijk aan samengewerkt.” De vorm van het trapenhuis heeft als inspiratie gediend voor het ontwerp van de ronde overlegruimtes. Deze hebben een chique afwerking met rvs-biesjes en contrasteren zo met de ruwheid van het casco. Voor het meubilair is staal gebruikt in combinatie met glas, Corian en voor de zitjes een mooi gemêleerd wolvlit. De loopvlakken zijn bekleed met Walton. Dankzij de manier waarop de meubelen zijn geplaatst, kan

de hellingbaan desgewenst ook dienst doen als auditorium.

## Autolift

Op de hellingbaan heb je via glazen puien zicht op de kantoren van de huurders. Om de transparantie van het gebouw te bewaren, moesten de tussenwanden in de kantoorruimtes vrij blijven van de plafonds. Hierdoor kun je vanaf de hellingbaan dwars door het gebouw kijken. De lift waarmee de auto's vroeger naar het parkeerdak werden gebracht, kreeg een nieuwe invulling. Verheus: "We hebben de liftkooi boven vastgezet. Zo was er beneden in de liftschacht plaats voor een vergaderruimte. Ook de liftkooi zelf is in gebruik als werkruimte, we hebben er een raam in gemaakt." Op het voormalige parkeerdak is nu een daktuin aangelegd, vanwaar je een prachtig uitzicht hebt over de stad. Verheus: "Om zeshonderd vierkante meter extra ruimte te winnen, hebben we hier een glazen paviljoen geplaatst."

## Karakter

De vorm van dit nieuwe paviljoen is geïnspireerd op de elegantie van het detail in de Citroën DS, en contrasteert met zijn gebogen lijnen duidelijk met het ontwerp van Wils. Verheus: "Bij een project als dit sta je altijd voor de keuze



BOVEN  
**The Garage.**  
(Tekening: Rijnboutt)

FOTO MIDDEN  
**DZAP gebruikte in het interieur van Deloitte diverse verwijzingen naar het verleden van het gebouw.**  
(Foto: Stijn Poelstra)

FOTO ONDER  
**Restaurant Neni bevindt zich op de begane grond van het gebouw. Concrete was verantwoordelijk voor het interieurontwerp.**  
(Foto: Wouter van der Sar voor Concrete)



of je met je ontwerp aansluit bij het oorspronkelijke gebouw, of hier juist mee contrasteert. Zo hebben we voor de kern van het gebouw aangesloten bij de taal van het oorspronkelijke werkplaatsgebied. Bij de dakopbouw en bij de inrichting van de hellingbaan hebben we juist voor een contrasterende vormtaal gekozen. Het maken van de juiste keuzes, passend bij de kwaliteiten van het gebouw, en het inpassen van het ambitieuze programma met bijbehorende technische voorzieningen vereiste veel ontwerpcreativiteit en kunde, maar ook ambachtelijkheid. Het mooiste aan dit project vond ik dat we het gebouw helemaal opnieuw tot leven hebben gebracht, zonder het karakter wezenlijk te veranderen."

[www.rijnboutt.nl](http://www.rijnboutt.nl)